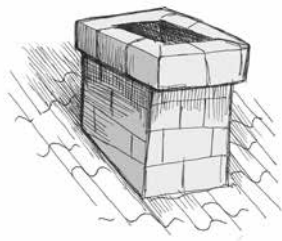

მოსწავლის ბიბლიოთეკა

ჯეიმს ბრინვუდი

პატარა მანანალა

ინგლისურიდან თარგმნა ნათელა გუჯაბიძემ

ბაკურ სულაკაურის
ბამონცემოცა

შინაარსი

1. დედინაცვალი.....	5
2. ახალი გასაჭირი, გაქცევა	11
3. სალამო სმიტვილდის ბაზარზე. სერიოზული საფრთხე მემუქრება	17
4. ყუფას ვსწავლობ. ახალი ნაცნობები.....	25
5. „თაღები“.....	32
6. მეგობრობა: რიპსტონი, მოულდი და მე.....	43
7. მუშაობას ვინწყებ.....	52
8. ფინია. მითვალთვალებენ. უსიამოვნო ღამე.....	62
9. მე მუშათა სახლში მოვხვდი	72
10. ცოცხალი გადავრჩი	79
11. ტერმინისტორიტზე ერთხელ კიდევ მივდივარ.....	87
12. როგორ გავიცანი ორი ჯენტლმენი	97
13. ქუჩის მომღერალი ვხდები. ჩემი ძველი მეგობარი....	107
14. ძველი მეგობარი მიმასპინძლდება და ტანსაცმელს მაძლევს.....	116
15. ჩემი ახალი პატრონი	125

16. ობობა და მისი ძალღი.	
საიდუმლოებით მოცული ჭვარტლი.....	137
17. ოცნება მისრულდება	148
18. საშინელი სცენა, რომლის მსგავსიც არც ერთ თეატრს არ დაუდგამს	159
19. პოლიციას გავექეცი.....	167
20. სხვა გზას ვადგები	174
21. ჯორჯ ჰაპკინსს ვეცნობი.....	180
22. ძველ მეგობარს ვხვდები.....	187
23. გამოსწორების სურვილი მალე მიქრება	197
24. მისის ჰაპკინსი უსიამოვნო ამბებს მიყვება.....	207
25. ჯორჯ ჰაპკინსს ვღალატობ. ეშვება ფარდა.....	216

დედინაცვალი

ექვსი წლის ვიყავი, როცა დედა გარდამეცვალა. მამაჩემმა ცოლად მისის ბერკი შეირთო. დედინაცვალი ბოროტი და ეშმაკი ქალი გამოდგა. მუშაობით სულს მხდიდა: ჭიდან წყალს მაზიდინებდა, სახლს მალაგებინებდა, საყიდლებზე დუქან-დუქან დამარბენინებდა. ბავშვიც ჩემი მოსავლელი იყო, საჭმელი კი არ ემეტებოდა. ყოველ დილით მამა სახარჯო ფულს უტოვებდა. ის ამ ფულით არაყს ყიდულობდა. გალოთებული, უსასმელოდ ერთ დღესაც ვერ ძლებდა. დუქანში მონარჩენ, ხორცგაცლილ ძვლებს მაყიდინებდა, მამას კი ატყუებდა, სადილად ესლა დაგვრჩაო.

მამა შებინდებისას ბრუნდებოდა. ბაზარში მწვანის ჰყიდდა. მთელი დღის შრომით მოქანცულს შინ ცხელი კერძი ხვდებოდა. მე კი, ძალიან ხშირად, დილიდან საღამომდე, პურის ქერქის ანაბარა ვიყავი, ამიტომ ხორცის დანახვაზე ნერწყვი მომდიოდა. დედინაცვალი თვალს თუ შეასწრებდა, როცა მამაჩემი თავისი თეფშიდან რაიმეს მიწინააღებდა, მაშინვე ტყუილებს მოჰყვებოდა:

– ჯეიმს, გენაცვალე, ბავშვს ამდენს ნუ აჭმევ, თორემ მეტი მოუვა და ავად გახდება! საოცრად ხარბი ბიჭია. დღეს სადილზე იმდენი ხორცი გადავუღე, ორ კაცს ეყოფოდა.

– უყურე ამ საძაგელს! დამდგარა და პირში ისე მომჩერებია, თითქოს ერთი თვეა, არაფერი ეჭამოს, მსუნაგო შენა!

გასწი, ახლავე დაიძინე, ვიდრე არ გამინკეპლიხარ! – მიყვიროდა მამაჩემი.

ცარიელი კუჭით ვწვებოდი. თავის გასამართლებლად სიტყვასაც ვერ ვამბობდი.

ერთხელ დედინაცვალს ვილაცქალი ესტუმრა და სადილ-ვახშმისთვის დატოვებული ფული სასმელში დახარჯა.

როცა სტუმარი წავიდა და დედინაცვალი ცოტათი გამოფხიზლდა, შიშმა აიტანა: იცოდა, მამაჩემი ძალიან გაბრაზდებოდა, როცა გაიგებდა, რომ მან ოჯახი უსადილოდ დატოვა. მეტი გზა არ იყო, ვახშმისთვის ფული როგორმე უნდა ეშოვნა. მაგრამ როგორ?

დედინაცვალი ტიროდა და საცოდავი ხმით მოთქვამდა:

– რა ვქნა მე უბედურმა? სადაცაა მამაშენი მოვა, ჯიმ, საყვარელო, გესმის?! მე კი ვახშამს ვერ დავახვედრებ! ცემით მომკლავს!

მისმა ცრემლებმა ამაღელვა. ხოლო, როცა ალერსიანად მითხრა: ჯიმ, საყვარელოო, გული ისე მომიღბო, დედინაცვალთან მივედი და დამშვიდება დავუნყე. ვეკითხებოდი, იქნებ რამეში გამოგადგე-მეთქი.

– ჯიმ, ამას მხოლოდ სიტყვით მეუბნები, გულში სულ სხვას ფიქრობ. მართალი ხარ. აბა, როგორ შეგებრალეები, მუდამ ცუდად გექცევი! ოჰ, ნეტავ ახლა გადავრჩებოდე და ამის შემდეგ თითსაც არ დაგაკარებ!

ამ სიტყვებმა უფრო მეტად ამიჩუყა გული.

– მითხარით ოღონდ, რით დაგეხმაროთ და ყველაფერს გავაკეთებ, – ვარწმუნებდი.

– დახმარება, რა თქმა უნდა, შეგიძლია, მაგრამ არ მინდა გთხოვო. აი, ეს პენ-ნახევარი გქონდეს და რაშიც გინდა, დახარჯე.

მისმა ხელგაშლილობამ გამაოცა და მეტი თავგამოდე-

ბით დაფუნყე ხვენწა, მითხარით, რით დაგეხმართ-მეთქი.

– აი რა, ძვირფასო, – როგორც იქნა ხმა ამოიღო მისის ბერკმა, – მამაშენს უთხარი, რომ მე ფული მოგეცი და შენი დაიკოს წამლის საყიდლად აფთიაქში გაგეზავნე, ჰოდა, ვითომ გზაში ეს ფული დაკარგე. ჯიმ, საყვარელო, ამის თქმა ხომ არ არის ძნელი?

– მერე, მამამ რომ მცემოს?

– რას ამბობ, საყვარელო, ეგ როგორ მოხდება? მე ხომ აქ ვიქნები! მამაშენს ვეტყვი, გზაში ერთი ახმახი კაცი დასჯახებია, ხელი გაუკრავს, ფული გამოუტაცია და გაქცეულა-მეთქი. ასე რომ, შენ ბრალი არაფერში დაგედება. მამაშენი არ გცემს, დარწმუნებული იყავი! ახლა წადი და გაისეირნე, მაგ პენ-ნახევრით რაც მოგეწონოს, ის იყიდე.

წავედი, მაგრამ გულში მაინც მოუსვენრობას ვგრძობდი. შინ მისვლას განგებ არ ვჩქარობდი, რომ დედინაცვალს მამაჩემისთვის ამ ამბის თქმა მოესწრო.

როცა დავბრუნდი, მამა კარში ტყავის ქამარმომარჯვებული დამხვდა.

– მობრძანდი, არამზადავ! – დამიყვირა და ყურში ხელი ჩამავლო, – ჩემი ფული სად არის, რა უყავი? ახლავე თქვი!

– დაკარგე, მამა! – შეშინებულმა ჩავილაპარაკე და მისის ბერკს მუდარით შევხედე. მისგან გამოსარჩლებას ველოდი.

– დაკარგე? მაინც სად დაკარგე?

– პოლისთვის წამლის საყიდლად მივდიოდი, უცებ ვილაც დიდი ბიჭი მეცა, ფული ხელიდან გამომგლიჯა...

– ხომ არ გგონია, მაგ შენი ზღაპრების მჯერა! – დამიღრიალა ბრაზისგან გაფითრებულმა მამამ.

– მის უნდობლობას დიდად არ გავუკვირვებოვარ, მაგრამ თავზარი დამეცა, როცა დედინაცვალმა დამცინავად ჩაილაპარაკა:

– ჰო, მეც ასეთი ტყუილი მითხრა. ერთი ისიც ჰკითხე, ჯეიმს, აქამდე სად დაეხეტებოდა ან წინსაფარზე ცხიმის ლაქები რატომ ამჩნევია?

წინსაფარზე იმ მსუყე ღვეზელის ლაქები მართლა მაჩნდა, მისის ბერკის მოცემული პენ-ნახევრით რომ ვიყიდე.

– უჰ, შე გაიძვერა, ქურდო! – დამიღრიალა მამაჩემმა, – ფული მომპარე და დახარჯე კიდეც?!

– ჰო, ჯეიმს, გირჩევ, ერთი კარგად განკეპლო, – თქვა იმ ცბიერმა ქალმა.

მამაჩემი სქელი ტყავის ქამრით მანამდე მცემდა, სანამ სისხლმა არ გამოჟონა. ისიც იქვე იდგა. ვუყვებოდი ამ ფულის ამბავს, მაგრამ მამა ყურს არ მიგდებდა და მანამდე მცემდა, ვიდრე ხელი არ დაეღალა. შემდეგ ერთ ბნელ ოთახში შემავდეს და დაღამებამდე იქ დამტოვეს. ჩემმა დედინაცვალმა რალაც მოიმიზეხა, ოთახში შემობრუნდა და მამაჩემის გასაგონად ხმამაღლა ბრძანა:

– ყმანვილო, იმედია, ახლა მაინც ისწავლი ჭკუას. იცოდე, არ დაგავინწყდეს, ძილის წინ ღმერთს შენდობა შესთხოვო!

ო, რა საშინლად მძულდა მაშინ ჩემი დედინაცვალი! სიბრაზისგან სისხლიანი იარების ტკივილსაც ველარ ვგრძნობდი.

მამას ამ ცბიერი ქალისა ბრმად სჯეროდა. ჩემგან მოითხოვდა, მშობელ დედასავით მყვარებოდა. ერთ საღამოს მამამ შინ ვილაც ახალგაზრდა კაცი მოიყვანა. ერთი ბოთლი რომის საყიდლად გამგზავნა. რომი რომ მოვიტანე, სტუმარმა სასმისები შეავსო და მამაჩემისა და დედინაცვლის სადღეგრძელო შესვა. ორივეს ბედნიერება უსურვა. მათი სადღეგრძელოები მე სრულებითაც არ მაინტერესებდა. ჰოდა, ის იყო წასასვლელად მოვემზადე, რომ მამამ შემაჩერა.

– ჯიმ, აქ მოდი, – მითხრა მან, – ხედავ, სკამზე ვინ ზის?
– რა თქმა უნდა, ვხედავ, ჩემი დედინაცვალი, მისის ბერ-
კი, – მივუგე მე.

– დედინაცვლის დაძახება არ გაბედო. ის დედინაცვალი
არ არის! – დამიყვირა მამამ.

– მაშ, ვინ არის?!

– ვინა და, დედაა შენი. ჰოდა, ასეც უნდა დაუძახო! მშო-
ბელ დედასავით უნდა გიყვარდეს. მიდი და ახლავე აკოცე.

მამაჩემის სიტყვებში მაინცდამაინც სამწუხარო არაფე-
რი იყო, მაგრამ ეს რომ მითხრა, მწარედ ავტირდი.

– ერთი ჰკითხეთ ამ საძაგელს, რას იწირპლება? – იყვი-
რა მამამ.

– თავი დაანებე, ჩემო კარგო, ძალიან ჯიუტი ბიჭია...
თუმცა შენც კარგად იცი, რა უვარგისია!

მე ტირილს ვუმატე, რადგან განსვენებული დედა ძა-
ლიან მიყვარდა და გული მტკიოდა, რომ ამ საზიზღარი
ცბიერი ქალისთვის დედა უნდა დამეძახა.

მამა გაბრაზდა და მაგიდაზე მუშტი დაჰკრა.

– კმარა, ამ პატარა ბიჭს თავი დაანებეთ! – თქვა სტუ-
მარმა, – რამდენი წლისაა, ჯეიმს? – ჰკითხა მან მამას.

– მეშვიდე წელშია.

– ჰოო, მაშ ლუკმაპურის შოვნას მალე თვითონვე
შესძლებს.

– ეჰ, როგორ არა, რა ხანია! შეხედეთ, რამხელა ბიჭია,
დროა, ფული იშოვოს. უსაქმურობა ეყოფა, – აყბედდა დე-
დინაცვალი.

– რატომ, ბიჭი არც ისე უსაქმოდაა, – უკმაყოფილოდ
თქვა მამაჩემმა, – მთელი დღე პოლის უვლის.

– ეგ რა საქმეა! ზის თავისთვის, ხელში მშვენიერი ბავშვი
უჭირავს ან სულაც სადმე მიაგდებს და თამაშობს.

– მე კი ერთ რამეს გეტყვით, ბავშვის მოვლაზე ძნელი არაფერია, – თქვა სტუმარმა, – ამ მშვენიერი საქმის გაკეთებას მეც მაიძულებდნენ, მაგრამ პირველი შესაძლებლობისთანავე მივატოვე, თუმცა ამის შემდეგ ძალღივით ყეფა დავინყე.

ეს რომ თქვა, კეთილმა სტუმარმა ხელში პენი ჩამიდო. ერთი სული მქონდა, მალე გავპარულიყავი და ამ ფულით რაიმე მეყიდა. უფროსების ლაპარაკს ყურს აღარ ვუგდებდი. მხოლოდ იმ ახალგაზრდა კაცის ნათქვამი, ყეფა დავინყეო, გონებაში ჩამრჩა. ბავშვის მოვლას ძალღივით ყეფა მერჩია. მაგრამ ჩემი ყეფა ვის რაში გამოადგებოდა? მინახავს, მწყემსი ფარას რომ მიერეკება, ბიჭები ცხვრის მოგროვებაში შველიან, თან ყეფენ და ძალღივით ნკმუტუნებენ. მაგრამ ვერასოდეს წარმოვიდგენდი, თუ ასეთი საქმისთვის ფულს იძლეოდნენ. ნეტავ მეცხვარეს ყეფისთვის ბიჭების დაქირავება რად სჭირდება? ნამდვილი ძალღივის შენახვა უფრო იაფი არაა? – ვფიქრობდი ჩემთვის. მერე, სტუმარმა რომ თქვა, ყეფა ბავშვის მოვლაზე ადვილიაო, მან რა იცის, რა ცუდად ვცხოვრობ, როგორ მტანჯავს ბოროტი დედინაცვალი; რომ მამა ჩემზე სულ არ ზრუნავს.

ახალი გასაჭირი, გაქცევა

ჩემი და პოლი არც დღისით, არც ღამით არ მასვენებდა. პოლის ჩემს ლოგინში აძინებდნენ და როცა ვწვებოდი, ვცდილობდი, არ გამეღვიძებინა. თუ ამას შეევძლებდი, სამიოთხი საათის განმავლობაში მშვიდად მეძინა. ღამის ორი საათისთვის გოგონა იღვიძებდა და, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, გაჰკიოდა. ვერაფრით დააწყნარებდი, აუცილებლად რაიმე უნდა მიგეცა. ვიდრე საჭმელი ჰქონდა, გოგონა ჩუმად იყო, მაგრამ ღამით ჭამის მადა ემატებოდა, მთელ თავის ულუფას ერთბაშად ანადგურებდა და მერე ისევ გაჰყვიროდა. არანაირი მოფერება, სიმღერა და დაყვავება მასზე არ ჭრიდა. დედა, დედაო! ისე ღრიალებდა, რომ მისი ხმა ქუჩის ბოლოს ისმოდა.

ოღონდ გამეჩუმებინა და რას არ გავაკეთებდი.

– პოლი, არ გინდა, სასაქონოდ წაგიყვანო? – ვეკითხებოდი. ზოგჯერ, როცა ნათელი, მთვარიანი ღამე იყო, მთანხმდებოდა. ჩვენ, რა თქმა უნდა, სასაქონოდ ვერ წავიდოდით, მაგრამ პოლი ამას ვერ ხვდებოდა. ორივენი ვიცმევდით, თითქოს მართლაც ქუჩაში გასასვლელად ვემზადებოდით, თავზე დედინაცვლის შლაპას ვახურავდი, მხრებზე ჩემს ქურთუკს შემოვაცმევდი, მე მამაჩემის ძველ ბეწვის ქუდს ვიხურავდი, რომელიც ლეიბის ქვეშ მქონდა ამოდებული. როცა ორივენი გამოვენწყობოდით, მე დედინაცვლის ხმით ვამბობდი:

– ჯიმ, შენ და პოლი ნადით, შაქარყინულის დუქანში გაისეირნეთ!

– მერე ჩემი ხმით ვუპასუხებდი:

– ჩვენ მზად ვართ, უკვე მივდივართ!

ამის შემდეგ სასეირნოდ მივდიოდით, მაგრამ კარს ვერაფრით ვაგნებდით. მთელი ოინიც ამაში იყო. შაქარყინულის საყიდლად ქუჩაში უნდა გავსულიყავით, ჩვენ კი კარს ვერა და ვერ ვპოულობდით. ამ შემთხვევაში ის დიდი შლაპა, პოლის თავზე რომ ეხურა, ძალიან მშველოდა. ხშირად პოლი ნახევარი საათის სეირნობის შემდეგ ჩემს ხელში იძინებდა და ლოგინზე ფრთხილად ვაწვენდი. ზოგჯერ ისეც ხდებოდა, – და ეს ყველაზე უარესი იყო, – რომ პოლის სასეირნოდ წასვლა სულაც არ ენადა. ტყუილად ვყეფდი, კატასავით ვკნაოდი, ინდაურებს, გოჭებსა და წინილებს ვაჯავრებდი. მას კი არაფრის გაგონება და არც არაფრის მოსმენა სურდა. – პული, პულიო, – ხმამაღლა მოითხოვდა. „პულს“ პურს ეძახდა და ყველა ჩემს დარიგებაზე მხოლოდ ამას გაჰყვიროდა. ამ დროს კედლის მეორე მხრიდან კაკუნი ატყდებოდა. დედინაცვალი კედელს იატაკის სანმენდ ჯოხს უბრაზუნებდა.

– შე ბოროტო, რას უშვრები სანყალ ბავშვს?

– პურს მთხოვს.

– მერე, შე ზარმაცო, არ შეგიძლია, ადგე და მისცე?

– რა მივცე, სულ გაათავა!

– როგორ თუ სულ გაათავა, მატყუარავ! გეტყობა, შენი საზიზლარი ჩვეულება არ მოიშალე, საბრალო ბავშვს ყველაფერი შეუჭამე! მოთმინებიდან არ გამომიყვანო, ახლავე გააჩუმე, თორემ მოგხვდება!

ვიცოდი, მართლა მომხვდებოდა და აცრემლებული პოლის ვევედრებოდი, გაჩუმდი-მეთქი, მაგრამ ამაოდ! როგორც კი დედინაცვლის ხმა შემოესმებოდა, ღრიალს უმა-

ტებდა. შიშისგან აცახცახებულს მეორე ოთახიდან ნაბიჯების ხმა, კარის სახელურის ჭრიალი მესმოდა. განრისხებული დედინაცვალი ღამის პერანგის ამარა ოთახში შემოიჭრებოდა, მომვარდებოდა და უმონყალოდ მირტყამდა. ბალიშზე თავით ისე ღონივრად დამაკრავდა, რომ დაყვირებასაც ვერ ვახერხებდი.

მამამ არ იცოდა, რა დღეში მაგდებდა დედინაცვალი, რომელიც მის გასაგონად ხმამალლა მეუბნებოდა: ბავშვის საჭმელისთვის თუ კიდევ ხელი გიხლია, გცემო.

– ტყუილად რას ემუქრები მაგ ღორმუცელას, ერთი კარგად მიბეგვე. ხომ ხედავ, არაფრად გაგდებს! – ყვიროდა მამაჩემი მეორე ოთახიდან.

– მოთმინება მალე მეც არ მეყოფა! მიფრთხილდი, უქნარავ! – მეუბნებოდა დედინაცვალი. მერე თავის ოთახში ბრუნდებოდა და მამას ეუბნებოდა:

– ჯეიმს, ნუ ვცემთ. ცემით ბავშვი კარგს ვერაფერს ისწავლის.

საოცარი ის იყო, ჩხუბის შემდეგ პოლი ზღარბივით დამრგვალდებოდა და ისე გემრიელად ჩაიძინებდა, თითქოს არც არაფერი მომხდარაო. სწორედ ამიტომ ეგონა მამას, რომ თუ მოვინდომებდი, მისი გაჩუმება ყოველთვის შემეძლო. ერთხელაც იყო, ვერ მოვითმინე და მამას შევჩივლე:

– სულაც არ მეცოდები! – მიპასუხა მამამ, – შენნაირ ჯიუტ და საძაგელ ბიჭს ჭკუის სწავლება სჭირდება.

– არა, მალე ველარ ამიგდებს მასხრად: დიდი გავიზრდები და ვუჩვენებ სეირს! – ვთქვი მე.

მამამ შემომხედა და გაიცინა.

– დიდირომ ვიყო, – განვაგრძობდი მისი სიცილით გამხნევებული, – ცხვირს გავუტეხავდი, ფეხებს გადავუმტვრევდი... ჭირივით მძულს!

– გეყოფა სისულელების როშვა, – გამაჩერა მამამ.
– გატყუებს, წუთიც არა მაქვს მოცლა, სულ პოლის ვე-
თამაშები.

– რა დიდი საქმეა ბავშვის ყურისგდება! შენოდენა ბიჭე-
ბი ფულს შოულობენ!

– მამა, მეც მინდა ვიმუშაო.

– სამუშაოს მოძებნა უნდა, თავისით არ მოვა! დილის
ოთხ საათზე ბაზარში რომ მივდივარ, მაშინ შენ გძინავს,
შენზე უფრო პატარა ბიჭები ამ დროს უკვე იქ არიან. თუ
გამოიმუშავებენ ორიოდე პენს, საქმელსაც ჭამენ, არადა,
მშვივრები სხედან.

– მამა, რიგიანი არც შარვალი მაქვს, არც წინდები და არც
ფეხსაცმელები. სამუშაოს საძებნელად როგორ წავიდე?

– შე სულელო! ხომ არ გგონია, სამუშაოზე მორთულ-
მოკაზმულმა უნდა იარო? იმ ბიჭებს, პერანგის გარდა,
არაფერი აბადიათ, მაგრამ საქმეს სხვაზე ნაკლებად არ
აკეთებენ: თევზეულს ეზიდებიან, კალათებით კარტოფილი
გადააქვთ, საქონლით დატვირთულ ნავებსა და საზიდრებს
სდარაჯობენ. შენ კი სამუშაოზე ქათქათა პერანგითა და
ხელთათმანებით გინდა წახვიდე? კარგი ვინმე ხარ!

მამამ ზურგი შემაქცია და წავიდა.

დედინაცვალი, რაც დრო გადიოდა, მით უფრო ცუდად
მეპყრობოდა. ჩემი მდგომარეობა განსაკუთრებით მას შე-
მდეგ გაუარესდა, რაც მამამ ერთხელ მთვრალი ნახა და
სცემა. ვინ იცის, რამდენჯერ მშვიერი დავრჩებოდი, მოხუც
მრეცხავს, მისის უინკშიპს რომ არ შევბრალეობოდი. მისის
უინკშიპი დიდი ხანია იცნობდა დედაჩემს და მას ყოველთ-
ვის აქებდა. – იგი მამაშენისთვის ზედმეტად კარგი იყო,
მამაშენი კი ამ გაიძვერა, ბოროტი ქალისთვისაა ზედმეტად
კარგიო, – მეტყოდა ხოლმე. ჩემს ყველა გულისტკივილს მი-